

Folkbildningens forskningsdag 2015

Vem äger din kunskap?

om folkbildning, vetenskap och praktiskt kunnande

Den 15 september 2015 hölls i Stockholm Folkbildningens forskningsdag, för tredje året i rad. Forskningsdagen hade fokus på makten över kunskapen. Vem bestämmer vad vi ska veta, vad betyder den praktiska kunskapen, hur säker är vår kunskap – och hur värderar vi olika slags kunskaper?

Forskningsdagen samlade ca 130 deltagare. Vårdar och samtalsledare var *Kenneth Abrahamsson*, adjungerad professor, Luleå tekniska universitet, och *Karin Grönvall*, överbibliotekarie, Sveriges lantbruks-universitet – båda från Föreningen för folkbildningsforskning. En samlad dokumentation av konferensen ges nedan.

Vilken vikt har folkets bildning?

Ett av syftena med dagen var att lyfta fram mötet mellan olika typer av kunskaper i folkbildningen. I det inledande samtalet deltog *Cissi Askwall*, generalsekreterare, Vetenskap & Allmänhet (VA), *Jonna Lappalainen*, universitetslektor, praktisk kunskap och högskolepedagogik, Södertörns högskola, samt *David Samuelsson*, generalsekreterare, Folkbildningsförbundet. De var alla positiva till folkbildningens innehåll och verksamheter; däremot kan begreppet folk i sig vara problematiskt. Kanske skulle man mer tala om folkelig bildning, tyckte David Samuelsson. Cissi Askwall sade att det handlar om bildning som man själv aktivt tar sig an, av eget intresse, för att växa som människa och medborgare.

Enligt VAs studier har svenskar stort förtroende för forskning och forskare. Vissa ämnen – som medicin och hälsa – står extra högt i rang medan inställningen till humaniora och samhällsvetenskap är mer avvaktande.

David Samuelsson betonade folkbildningens viktiga funktion i det offentliga samtalet och dess samhällsvärde. Staten har sina särskilda syften med stödet till folkbildningen, men folkbildningen verkar också av egen kraft – med utgångspunkt i begreppen fri och frivillig. *Jonna Lappalainen* anknöt till det praktiska kunnandet, den tysta kunskapen och erfarenheten – och vad den betyder i samhälle och arbetsliv. Även folkbildningens tysta kunskap kan beforskas!

Samtalet handlade också om kunskap och makt. Idag omges vi av nya och vidgade möjligheter att söka kunskap genom internet, wikipedia och olika databaser. Men all kunskap är inte fri – dels finns upphovsrätten och författarens eller konstnärens ägande av sitt verk, dels är inte all kunskap åtkomlig. Det kostar stora summor att ta del av vetenskaplig kunskap och artiklar om man inte har tillgång till universitetens och bibliotekens databaser och tidskrifter. Det digitala samhället speglas av paradoxen att ju mer vi går över till det digitala samhället, desto större vikt får olika kommersiella aktörer.

Samtalet rörde också hur man kan se på kunskap och folkbildning i förhållande till genus och etnicitet. Olika grupper deltar olika mycket i studieförbundens verksamhet. Kvinnor är i majoritet – särskilt i cirklar för äldre – medan unga män dominerar den improviserade musiken. Folkhögskolan har till stor del blivit en ungdomsskola.

Avslutningsvis diskuterades hur vi kan skapa nya mötesplatser mellan forskning och praktiskt kunnande. Vilka villkor i samhället sätter gränser för tillgången till olika slags kunskaper och vad kan folkbildningen göra för att utjämna bildnings- och utbildningsklyftor? Vad kan forskningen göra för att kunskapen ska komma till bättre användning? En del av dessa perspektiv togs också upp under de andra delarna av konferensen.

Med läsning som mål

- om metoder och forskning på det läsfrämjande området

Det pågår många läsfrämjande insatser. För att ge alla engagerade underlag för att utveckla sin verksamhet gav Kulturrådet litteraturforskare *Jonas Andersson* i uppdrag att ta fram den kunskapsöversikt han presenterade på forskningsdagen. Här finns ingångar till svensk och internationell forskning om läsfrämjande metoder.

Jonas Andersson har använt sig av bl.a. vetenskapliga publikationer, rapporter och uppsatser för att ta reda på hur man kan göra läsare av läskunniga, öppna vägen för dem som inte läser, öka tillgången på mångfald, ge konstnärliga upplevelser och ta bort hinder för läsning.

För att nå dit är det viktigt att arbeta med metoder som ökar läsmotivationen, breddar läsintresset och förbättrar attityderna till läsning. Tidig lässtimulans genom bl.a. högläsning och ett stort urval böcker att välja fritt mellan är betydelsefulla faktorer.

Projekt för barn i utsatta familjer i ”[Family literacy](#)”-program med hembesök och bokgåvor samt satsningar på förskolan, biblioteken och sommarläsningsprogram har också visat sig ge goda resultat.

Behovet av förebilder bland vuxna, inte minst manliga, är viktiga för att öka ungas läslust.

Kommunikation läsare emellan om litteratur och läsupplevelser i t.ex. bokcirklar, vid författarbesök och i satsningar på regionala projekt som ”[One Book, One Community](#)” är andra sätt att stimulera läsning bland ungdomar och vuxna. En

central faktor är att litteraturen finns lättillgänglig på olika arenor som bibliotek, arbetsplatser, mobila enheter och digitala medier.

Boken, 2015:3 i Kulturrådets skriftserie, som delades ut på forskningsdagen har samma titel som seminariet och finns att ladda ner från Kulturrådets webbplats.

På spaning efter folkhögskollärarens dolda pedagogik

Sam Paldanius, universitetslektor vid Örebro universitet, problematiserade inledningsvis sin rubrik. Är pedagogiken ”dold” också för lärarna, så att rubriken borde lyda ”På spaning efter folkhögskolans dolda pedagogik” i stället för ”folkhögskollärarens”?

Och hur ska ”dold” tolkas? Ja, inte som att den är ”mörkad”. Snarare kan den vara så självklar att den är outtalad. Men den är också dold i betydelsen okänd. Detta inte minst för att den inte varit föremål för vetenskapliga studier.

Kunskap om folkhögskolans pedagogik saknas, inte för att den är för ny för att vara beforskad, eller för att den skulle vara oviktig, eller för att den fallit mellan borden. Snarare har det faktum, att folkhögskolans pedagogik ryms i en alternativ skolform som är relativt sett liten och utan det allmännas styrning, styrt forskningsintressena mot den mer omfattande reguljära utbildningen.

Att studera alternativet folkhögskolan är dock viktigt, menar Sam. Han betonade att den relativt okända praktiken i folkhögskolan med sitt intressanta och differentierade innehåll är väl värd att studera. Inte minst kan sådan forskning vara av värde för annan pedagogisk verksamhet – att lära av och vidga sin förståelse genom.

Föreställningar om folkhögskolan kan vara att det är olikheterna, variationen i skolformen, som är det gemensamma (till skillnad mot skola och universitet som är mer likartade), eller att den präglas av vanlig skolpedagogik och inte är särskilt speciell. Eller också att den tvärtom är speciell, och detta för att den har andra förutsättningar än andra utbildningsformer, något som Sam själv framhäver.

Särarten har, ibland folkbildningspoetiskt, formulerats i termerna ”läroplansfritt” och ”fritt och frivilligt”, men präglas pedagogiskt också av att lärarna söker sig till folkhögskolan som alternativ till anställning i den reguljära skolan, och att deltagare upplever skillnader i förhållande till annan utbildning.

Det faktum att folkhögskolemiljön gör intryck kan tolkas som att miljön är speciell och/eller att det finns en särartspedagogik. Sam studerar den särskilda pedagogik, det

särskilda sätt att påverka människor som stämmer med de förutsättningar som råder i folkhögskolan och som inte regelmässigt uppträder i annan skolverksamhet.

Att idén om det man som gör som lärare inte fångar in det man verkligen gör exemplifierar Sam med beskrivningen/transkriberingen av observationen av en undervisningssituation rörande livsåskådningsfrågor, där en strid mellan lärar- och deltagarstyrning bland annat framkommer. Exemplet kan visa att direkta metoder som observationer bättre än indirekta som intervjuer kan belysa folkhögskolepedagogikens uttrycksformer.

I det efterföljande samtalet betonade Filippa Millenberg från Södra Vätterbygdens folkhögskola att skolformen långt ifrån använder sin fulla frihet. Därmed ramar den in sig själv mer än vad som är nödvändigt, till förfång för sin egen utveckling.

Den öppna dialog som är folkhögskolans signum borde friare tas i anspråk för överläggningar mellan lärare och deltagare kring vad- och hur-frågor vad gäller undervisningens innehåll och former. Detta gäller i första hand allmän kurs.

Sam varnade i detta sammanhang för faran med nyrekryteringen av ämneslärare från gymnasieskolan, som kan bli så stor att den dränker kvaliteterna i det folkhögskole-specifika.

Digital delaktighet – vad vet vi och hur går vi vidare?

Angela Zetterlund är universitetslektor och forskare vid Linnéuniversitet med tonvikt på digital delaktighet i samhället. Hon har tidigare gjort en rapport åt Näringsdepartementet som en utvärdering av projektet Digidel. I den studien fokuserade man på att skapa en bild av problemets struktur, pekade ut några viktiga problem-

områden samt gav exempel på hur framgångsrikt främjandearbete idag byggs upp underifrån. I presentationen gav Angela Zetterlund exempel på olika innebörder av digital delaktighet.

Den första nivån handlar om tillgänglighet till dator, programvara och teknik som gör att man kan använda datorn. Nästa nivå gäller förmågan att använda datorn, göra nödvändiga uppgraderingar, använda rätt virusprogram, förebygga och hantera olika problem. För det tredje handlar det om att använda internet för att tillgodose egna mål och behov. Den fjärde nivån handlar om delaktighet i utvecklingen av ett digitaliserat samhälle för användning av datorer i olika sammanhang, t.ex. kulturliv, politik och utbildning. Den digitala delaktigheten kan således ses som en kompetens-trappa, där man steg för steg kan ta sig vidare – helst i olika digitala gemenskaper.

Angela Zetterlund talade också om hur internet omformar våra traditioner, strukturer, staten och näringslivet, politik och fritid samt familjemönster. Samtidigt integreras det i samhället på olika sätt och blir vanligt och osynligt. Internet är inte heller ett socialt neutralt verktyg som fungerar lika för alla. Det befriar och skapar nya nätverk för olika intresse i samhället – både goda och onda krafter. Genom ”glocality” and ”identity” får medier, myndigheter, bibliotek och kulturinstitutioner nya roller, där flyktingrörelser är det mest aktuella exemplet.

Angela Zetterlund anknöt även till den årliga rapporten om internetutvecklingen i Sverige. Digidel lyckades med att få ytterligare 500 000 svenskar digitalt delaktiga, men fortfarande är det en miljon som står utanför nätet. Icke-användare finns i alla sociala segment. Äldre, människor med funktionsnedsättning, invandrare och språkliga minoriteter är överrepresenterade i gruppen. Det gäller också de i social utsatthet och fattigdom.

I diskussionen togs upp frågan om motsättningen mellan ökad digital delaktighet och ökad kontroll och övervakning i samhället. Digital delaktighet är en central del av folkbildning och utgör ett viktigt område för forskning, utveckling och god praktik. Samtidigt skapar det nya utmaningar i samhället och det finns också risker för digitala klyftor och utanförskap samt ökad övervakning och kontroll av medborgarna.

Hur skapas och mäts kvalitet i folkbildningen?

Cecilia Bjursell, föreståndare, Encell, Högskolan i Jönköping, och *Lena Lindgren*, docent, Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet, såg kritiskt på kvalitet i folkbildningen, som har funnits med sedan propositionen 1991. Kravet på kvalitet har upprepats i olika sammanhang och Folkbildningsrådet har gjort olika insatser.

Kvalitet är i sig ett tomt ord som fylls med olika innehåll men som används som om det vore självklart vad som avses. Ursprunget härrör från industrin och avsåg ofta ”frånvaro av fel hos en produkt” eller ”kundnöjdhet”. Kvalitetsbegreppet anammades av den offentliga sektorn på 80-talet och har sedan dess varit en växande megatrend.

Hur skall kvalitet som mäts användas? Vem skall använda resultatet? Är det studieförbund och folkhögskolor, Folkbildningsrådet, ”staten”? Till vad? Är det verksamhetsutveckling, kontroll, styrning eller ansvarsutkrävande? Vilka blir konsekvenserna? Verksamhetsutveckling/kontroll inom studieförbund och folkhögskolor? Inget statsbidrag utan kvalitet, men vad är bristande kvalitet?

Det är viktigt att beakta intressentperspektivet när man pratar om kvalitet i utbildningssammanhang. Det kan t.ex. handla om studerande, skolledning, näringsliv, pedagoger, förvaltning, politiker osv.

Vilka folkbildningsegenskaper ska räknas som kvalitet? Man skulle kunna tala om:

- Strukturkvalitet: vad vi har
- Processkvalitet: vad vi gör
- Resultatkvalitet: vad de studerande får
- Organisationer som är obundna av stat och marknad
- Pengar och personal
- Fritt och frivilligt deltagande
- En mångfald av deltagare som själva bestämmer över studiernas innehåll
- Demokratiska värderingar präglar studierna
- Deltagarnas kunskap inom ett område ökar, liksom deras möjlighet att påverka sin livssituation och engagemang och intresse att delta i samhällsutvecklingen
- Utbildningsklyftor minskar medan bildnings- och utbildningsnivån höjs
- Kulturintresset breddas och delaktigheten i kulturlivet ökar

Lena Lindgren

Men om mätbarhet och jämförbarhet är viktigt – till exempel ökat engagemang och intresse att delta i samhällsutvecklingen – hur kan det då definieras teoretiskt? Hur skall den teoretiska definitionen göras mätbar? Vilka data eller dokument skall användas? Varje definition av kvalitetsmått/indikatorer innebär att man fokuserar på vissa saker och därmed bortser från andra.

Samtidigt: statsbidraget utgör endast 60 procent av folkhögskolornas intäkter och 35 procent av studieförbundens. Vilka egenskaper ska räknas – och därmed mätas – som kvalitet i verksamheter som finansieras med andra medel?

Kvalitet i folkbildningen har varit ett återkommande krav i statliga utredningar, men likväl har slutsatsen varit att ”allt är gott”. Är kvalitetsarbete i folkbildningen enbart en nödvändig ritual?

Makt utan mandat – mandat utan makt?

Policyprofessionella i politik och samhälle

Christina Garsten, professor i socialantropologi vid Stockholms universitet och ordförande för Score (Stockholms centrum för forskning om offentlig sektor), talade om en undersökning om de policyprofessionella i svensk politik, som hon gjort tillsammans med Stefan Svallfors, Bo Rothstein, Niels Selling och Björn Werner.

Syftet var att kartlägga och analysera svenska policyprofessionella och deras roller genom semi-strukturerade intervjuer, iakttagelser under Almedalsveckan, analys av platsannonser och intervjuer med tjänstemän, före detta politiker och rekryterare.

De policyprofessionella är uppskattningsvis 2 500–3 000 personer som är anställda för att driva politik i Sverige. De definierar och lyfter upp frågor på den politiska agendan, föreslår policy-alternativ och lösningar, och legitimerar fattade politiska beslut. De har titlar som pressekreterare, politisk sekreterare, politiskt sakkunnig, tankesmed, kommunikationschef, utredare, chefsekonom och PR-konsult. De arbetar i departement, politiska partier, riksdagsgrupper, intresseorganisationer, tankesmedjor och PR-byråer.

De policyprofessionella har oftast läst statsvetenskap eller nationalekonomi. Många har aktivt valt bort att bli folkvalda politiker. De kan uppleva att politiken går för långsamt och att de som anställda slipper det mediala tryck som politiker lever med.

De arbetar med att utveckla kunskap som kan delas upp i tre olika former:

1. *Problembeskrivning*: Att ge en trovärdig och korrekt bild av samtiden, förklara samband, visa på trender och tendenser och på tänkbara implikationer av politiska beslut och handlingar.
2. *Processkunskap*: Att förstå det politiska spelet och hur den politiska processen går till, för att rätt kunna bedöma vilken kunskap som krävs i ett givet sammanhang.
3. *Pejling*: Att ha en känsla för hur saker och ting går till, vem som sitter på väsentlig information och hur man snabbt får fram information i en viss sakfråga.

– Sociala nätverk är mycket betydelsefulla. De policyprofessionella har många bekanta och breda kontaktytor för att få tillgång till, förstå och bedöma riktigheten i information, sade Christina Garsten.

”Det är tjänster och gentjänster som gäller” är ett typiskt citat från intervjuerna med de policyprofessionella. Forskarna ser dem som en ny social kategori med en delvis egen vokabulär och klädkod, som innebär att de känner igen varandra över organisationsgränser.

– De kan liknas vid kunskapsmäklare, som förmedlar idéer och kunskap mellan olika sfärer, sade Christina Garsten.

Konsekvensen av de policyprofessionellas framväxt är att det etablerats nya arenor för att utforma politik där de politiska specialisternas inflytande ökat. Forskarna ser att de politiska ledningarnas försteg har förstärkts – även gentemot väljarna –, att politiken delvis osynliggjorts och att ansvarsutkrävande ibland kan bli problematiskt.

Folkbildningen och svenskers ideella engagemang

Lars Svedberg, professor och forskningsledare vid Avdelningen för forskning om det civila samhället vid Ersta Sköndals högskola, berättade sedan om avdelningens undersökningar av det ideella engagemanget i Sverige. De har gjorts i fem omgångar med början år 1992.

Det ideella engagemanget har haft ungefär samma omfattning över tid fram till i dag. Andelen svenskar som är medlemmar i en ideell förening har inte minskat även om antalet medlemskap minskat något. Klasskillnaderna vad gäller ideellt engagemang har inte heller ökat.

– Långvariga genuina demokratier är förutsättningen för ett starkt civillsamhälle. Förutom i Sverige är det ideella engagemanget stort i Norge, Holland och USA, sade Lars Svedberg. Forskarna tror att det stora ideella engagemanget i Sverige har att göra med vår goda demokratiska, organisatoriska och ekonomiska infrastruktur, med tillgången till sociala arenor och att det är en del i vårt kulturella och sociala arv.

Mer än hälften av alla svenskar gör någon form av ideell insats under ett år. Ännu fler gör informella insatser. Störst ideellt engagemang förekommer i idrottsorganisationer (17 procent), därefter i organisationer med social inriktning (13), organisationer för boende (12), fritidsorganisationer (12), intresseorganisationer och fackföreningar (12), religiösa organisationer (7) och utanför civillsamhället (7).

– Det har blivit vanligare att göra ideella insatser via sin arbetsplats men också att göra det inom religiösa och socialt inriktade organisationer.

Några faktorer som påverkar det ideella engagemanget positivt är om ens föräldrar haft ett ideellt engagemang, om man har hög utbildning, om man deltar i nätverk (t.ex. Rotary) och ens ålder – där de mest aktiva är i åldern 35-50 år.

Runt 14 procent av svenskarna deltar i en studiecirkel under ett år, och det finns en mycket stark samvariation mellan ideellt engagemang och deltagande i folkbildning. Sammantaget är det bara runt en tiondel av alla svenskar som står utanför såväl folkbildning som ideellt engagemang.

Open access

- en resurs för folkbildningen?

Karin Grönvall, överbibliotekarie, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och *Beate Eellend*, handläggare för OpenAccess.se, Kungliga biblioteket. Med open access avses öppen tillgång till vetenskaplig forskning, som innebär att all forskning som är finansierad av offentliga medel ska gå att finna via en sökning på internet, ska kunna läsas av alla utan kostnad och att materialet ska vara fritt att återanvända. Syftet med Kungliga bibliotekets program OpenAccess.se är att främja öppen tillgång på internet för de vetenskapliga resultat som publiceras av svenska forskare.

Vetenskapsrådet har på uppdrag av regeringen tagit fram förslag till nationella riktlinjer för open access som nu ligger hos regeringen för vidare bearbetning. En diskussion fördes under seminariet angående den nytta som fri tillgång till vetenskapligt material kan tillföra folkbildningen. I stort ansågs det positivt, men frågan ställdes också om materialet är relevant för t.ex. studerande vid folkhögskolor.

Folkhögskolan, författarna och förlagen **– om värdet av skrivarkurser och litterär produktion**

Den största ögonöppnaren på seminariet med *Henrik Fürst*, doktorand i sociologi vid Uppsala universitet och *Stefan Estby* från Föreningen Liv i Sverige, var nog Fürsts siffror om hur många litterära debutanter som gått någon skrivarkurs på svenska folkhögskolor. Jo, 63 procent av Norstedts debutanter (1997-2014) har gjort det, och närmare hälften av Bonniers. Stora siffror, som folkhögskolorna borde göra mer reklam för, menade en i publiken.

Författarskolan på Biskops-Arnö dominerar bland debutanterna; det är också den äldsta, startad 1978. Andra folkhögskolor med skrivarkurser är Fridhem (Albin), Jakobsberg, Skurup, Sundbyberg, Sörängen och Wik. Dessutom har några universitet skrivarkurser, t.ex. Lunds universitet, startat 2002. Här handlar det om att skriva skönlitteratur, men Föreningen Liv i Sverige, som startades av författaren Göran Palm 1982, hjälper främst yrkesarbetande och andra "vanliga" människor att skriva intressanta biografier. Föreningen har ca 800 medlemmar och har gett ut flera hundra titlar med yrkesbiografier av poliser, smeder, sjuksköterskor osv.

Databas över forsknings- och grävciklar **– en utmaning för forskningen**

Vid Centrum för Arbetarhistoria (CFA), Lunds universitet, håller man på att skapa en ingång för alla som vill ta del av vad som hände inom den "grävrörelse" som kulminerade i mitten av 1980-talet. Vid seminariet gav *Hans Wallengren*, fil.dr,

historia, Lunds universitet, och *Alf Arvidsson*, professor, etnologi, Umeå universitet, en bakgrund till projektet och databasen demonstrerades. Man efterlyser mer material och den som kan bidra är välkommen att kontakta CFA: www.hist.lu.se/historia/forskning/databaser/databas-over-forsknings-och-gravcirklar/.

Folkbildning och validering

- var står vi i dag?

Göran Hellmalm, omvärldsanalytiker, och *Anna Lundqvist*, projektledare, berättade om arbetet inom Folkbildningsförbundet med ett valideringsprojekt. Valideringsgruppen är ett forum för studieförbundens gemensamma arbete med validering och NQF (National Qualifications Framework) – det nationella ramverket för kvalifikation av utbildningar.

Uppdraget är att utarbeta gemensamma ståndpunkter kring frågor som har med NQF och validering att göra, samt att sprida information om området till studieförbunden. Valideringsgruppen arbetar även med att ta fram en modell som studieförbunden kan använda vid validering av generella kompetenser. Det övergripande syftet med gruppens arbete är att stärka studieförbundens roll som aktörer inom området validering av generella kompetenser.

På spaning efter folkbildningens nya berättelse

Folk + bildning = folkbildning?

Reflektioner om kunskaper i samhället

Bengt Kristensson Uggla, professor i filosofi, kultur och företagsledning, Åbo Akademi, avslutade forskningsdagen med att framför allt tala om gränspassager (vilket också är titeln på den bok han publicerade 2012: *Gränspassager – Bildning i tolkningens tid*). Han gör själv, i bokstavlig mening, ständiga gränspassager genom att han pendlar mellan Stockholm och Åbo.

– Det finns få länder som både liknar och skiljer sig så mycket från varandra som Sverige och Finland. Till exempel är Finland, efter deltagandet i de olika krigen under 1900-talet, ett krigsskadat land medan Sverige kan sägas vara fredsskadat.

Dock, menar Kristensson Uggla, relationen mellan dessa två länder är helt outvecklad som resurs för att lära oss att möta det som är ännu mer främmande. Genom att se sitt land från andra sidan får man också nya erfarenheter, intryck och lärdomar.

– Med gränspassager blir man förtrogen med världen.

Det är också viktigt att tänka sig bildning som gränspassager. Det handlar om

gränsöverskridande mellan teoretisk kunskap och praktisk. Det handlar om att motverka den förödande uppdelningen mellan utbildning och forskning:

– Det är viktigt med forskningsbaserad utbildning, men lika viktigt med utbildningsbaserad forskning. Det handlar om att binda ihop hur vi upptäcker världen med hur vi uppfinnar den.

– Vi måste även överskrida tanken att bildning enbart handlar om humanism. Bildning måste vara gränsöverskridande. Bildning har lika mycket med matematik, fysik, teknik, medicin, ekonomi etc att göra som med humaniora.

Bengt Kristensson Ugglå hann kanske inte fram till någon ”ny” berättelse om folkbildningen. Men han påminde om några gamla berättelser, som att demokratin och folkbildningen, liksom biblioteken, inte var några statliga uppfinningar. Istället har de deras rötter i folkrörelser och blev motvilligt accepterade av staten.

Bengt Kristensson Ugglå talade också om skolans ”kris”, men inte så som den vanligen framställs. Istället består krisen av att kunskapen i skolan fått en endimensionellt ekonomisk betydelse, vilket bland annat lett till dagens mätkultur.

– Jag tror vi förbiser skolans stora problem idag. Det är att i ett samhälle där alla sysslar med kunskap och där det överallt finns kunskapsarenor, i ett sådant samhälle behöver vi återuppfinna skolan. När så mycket intressant händer i samhället utanför, vad ska vi då specifikt lära oss i skolan?

Bengt Kristensson Ugglå berörde också frågan om en bildningskanon – ett urval av skrifter och verk – som alla borde ta del av i ett land. En sådan kanon kan växa fram ur en tradition eller som en kritik av samhället. Begreppet kanon är i sig kontroversiellt och föreläsningen avslutades med en ordväxling mellan Bengt Kristensson Ugglå och Bernt Gustavsson om värdet av begreppet kanon som sådan.

Forskningsdagen 2015 arrangerades av Föreningen för folkbildningsforskning i samarbete med Folkbildningsförbundet, Mimer, RIO (Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation), Studieförbundet samt Vetenskap & Allmänhet (för mer info, se: <https://webb.folkbildning.net/fb-forskning/forskningsdag>).

Text: Kenneth Abrahamsson, Cissi Askwall, Stellan Boozon, Karin Grönvall, Mats Myrstener, Tore Persson, Lisbeth Stenberg, Torvald Åkesson och Eva Önneshö.

Bilder: Mika Nitz Pettersson (Vetenskap & Allmänhet).